

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

NUTARIMAS DĖL LIETUVOS KULTŪROS POLITIKOS KAITOS GAIRIŲ ĮGYVENDINIMO 2021–2024 METŲ PRIORITETŲ APRAŠO PATVIRTINIMO

2021 m. rugsėjo 10 d. Nr. XIV-517
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

atsižvelgdamas į tai, kad Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“, kuriose kultūra įvardyta kaip valstybės pamatas ir pabrėžiama būtinybė suteikti kultūrai prioritetinės valstybės remiamos srities statusą, įgyvendinamos nepakankamai, nes įvykdytas tik vienas Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse numatytas siekis – sukurta ir veikia Lietuvos kultūros taryba;

konstatuodamas, kad nebuvo tinkamai ir laiku įgyvendintas pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti ir patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo priemonių planą;

atsižvelgdamas į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, numatytus kultūros politikos atnaujinimo siekius, n u t a r i a:

1 straipsnis.

Patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2021–2024 metų prioritetų aprašą (pridedama).

2 straipsnis.

Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2021 m. spalio 1 d. parengti ir patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2021–2024 metų prioritetų priemonių planą.

Seimo Pirmininkė

Viktorija Čmilytė-Nielsen

LIETUVOS KULTŪROS POLITIKOS KAITOS GAIRIŲ ĮGYVENDINIMO 2021–2024 METŲ PRIORITETŲ APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2021–2024 metų prioritetų aprašo tikslas – numatyti pagrindinius siekius, kaip turi būti plėtojama Lietuvos kultūra ir keičiami Lietuvos kultūros politikos mechanizmai bei atnaujinamos ir (ar) kuriamos jos įgyvendinimo priemonės.
2. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2021–2024 metų prioritetai yra šie:
 - 2.1. valstybės įsipareigojimų kultūros srityje išgryninimas ir įteisinimas;
 - 2.2. kultūros politikos valdymo demokratizavimo užbaigimas;
 - 2.3. Lietuvos valstybės ir jos kūrėjų svarbiausių sukakčių minėjimo nacionaliniu ir tarptautiniu mastu programų sudarymo ir įgyvendinimo modelio sukūrimas ir įdiegimas.

II SKYRIUS VALSTYBĖS ĮSIPAREIGOJIMŲ KULTŪROS SRITYJE IŠGRYVINIMAS IR ĮTEISINIMAS

3. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“, įvardytas siekis atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį ir numatyti valstybės įsipareigojimus kultūros srityje, tačiau esminės pažangos šioje srityje iki šiol nepasiekta – kultūra išlieka nepakankamai valstybės remiama sritimi, jos infrastruktūros atnaujinimas nesulaukia visaverčio dėmesio, o kultūros finansavimo modelis, taikant institucijų ir organizacijų vykdomos veiklos ir įgyvendinamų projektų dalinį rėmimą, nėra tvarus ir kokybiškas, todėl yra būtina iš esmės atnaujinti ir suderinti kultūros politikos priemonių sistemą. Pagrindiniai valstybės įsipareigojimai kultūros srityje yra kultūros kaip strateginės valstybės raidos sudedamosios dalies įtvirtinimas, kultūros savireguliacijos ir prieinamumo principų užtikrinimas.

4. Valstybės įsipareigojimų kultūros srityje sistemą siūlytina visapusiškai apibrėžti kultūros politikos pagrindus reglamentuojančiuose teisės aktuose ir kituose strateginiuose kultūros politikos

plėtros teisės aktuose, kuriais būtų suformuotas Lietuvos kultūros politikos, kaip mūsų valstybės kultūros politikos visumos, modelis ir nustatyti valstybės įsipareigojimai kultūros srityje.

5. Šiuo metu galiojantys atskirų kultūros sričių ir institucijų veiklą reglamentuojantys įstatymai (Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymas, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymas ir kiti įstatymai) neapima kultūros politikos visumos. Iš esmės nėra visa apimančio teisės akto, kuriuo būtų įtvirtintas Lietuvos kultūros politikos modelis ir įvardytos jo teisinės, infrastruktūros, ekonominės priemonės, nustatančios ir įteisinančios valstybės įsipareigojimų kultūros srityje visumą.

6. Kultūros politikos pagrindus reglamentuojančiuose teisės aktuose siūlytina nustatyti suderintą Lietuvos kultūros politikos modelio įgyvendinimo priemonių visumą, išdėstyti kultūros politikos nuolatinės analizės ir savianalizės optimalaus vykdymo pagrindus, nustatyti valstybės įsipareigojimų kultūros srityje siektinus rodiklius, nurodyti optimalių būtinų reformų poreikį ir mastą, aptarti būtinų teisės aktų, reikalingų Lietuvos kultūros politikos modeliui įgyvendinti, poreikį.

III SKYRIUS

KULTŪROS POLITIKOS VALDymo DEMOKRATIZAVIMO UŽBAIGIMAS

7. Kultūros bendruomenės, kultūros ir meno institucijų nuomone, šiuo metu veikiantis kultūros srities administravimas tampa vis nepalankesnis kultūrai, jos turinio kūrimui ir sklaidai, o neretai – netgi priešiškas, tai yra supriešinantis kultūros įstaigas ir nevyriausybinės organizacijas. Trūksta ne tik aiškių valstybės įsipareigojimų kultūros srityje, bet ir kokybiško dialogo su kultūros bendruomene. Tokio dialogo savo veikla tinkamai neužtikrina prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos sudarytos patariamąsios institucijos.

8. Kultūros politikos valdymo demokratizavimas vyksta jau keletą dešimtmečių, nuo pat Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, tačiau paskutinis demokratizavimo etapas vis dar nėra įgyvendintas.

9. Vykstant kultūros politikos valdymo demokratizavimui, pirmiausia buvo įkurta Lietuvos kultūros ir meno taryba, sudarytos ekspertų komisijos, vėliau, patvirtinus Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires, buvo įkurta Lietuvos kultūros taryba, jos ekspertams patikėta priimti sprendimus dėl kultūros projektų finansavimo.

10. Norint sėkmingai užbaigti kultūros politikos valdymo demokratizavimo procesą, reikia demokratizuoti kultūros politikos sprendimus ir užtikrinti priimamų sprendimų kokybę.

11. Kultūros politikos valdymo demokratizavimo esmė – kultūros politikos sprendimų paieškos, alternatyvų vertinimo ir jų priėmimo maksimalus susiejimas su kokybiškai veikiančių kultūros ir meno asociacijų veikla, jų kompetencijos panaudojimas priimančioms sprendimus.

12. Kultūros politikos pagrindus reglamentuojančiuose teisės aktuose siūlytina nustatyti konkrečius kultūros politikos valdymo demokratizavimo mechanizmus, kurie užtikrintų, kad Lietuvos kultūros politikos modelis būtų ne tik demokratiškas, bet ir visavertis, sietinas su integracija, įvairove ir naujumu bei tęstinumu ir autentiškumu.

IV SKYRIUS

LIETUVOS VALSTYBĖS IR JOS KŪRĖJŲ SVARBIAUSIŲ SUKAKČIŲ MINĖJIMO NACIONALINIŲ IR TARPTAUTINIŲ MASTŲ PROGRAMŲ SUDARYMO IR ĮGYVENDINIMO MODELIO SUKŪRIMAS IR ĮDIEGIMAS

13. Europos demokratinių valstybių praktikoje valstybinėmis arba nacionalinėmis įvardijamos valstybės sukakčių minėjimo programos, turinčios šias sudedamąsias dalis:

- 13.1. jubiliejaus minėjimo idėją kaip sukakties aktualizavimo branduolį;
- 13.2. demokratiškai sudarytą jubiliejaus minėjimo programą;
- 13.3. atskirą valstybinį jubiliejaus minėjimo programos kelerių metų biudžetą;
- 13.4. savarankišką profesionalią instituciją, užtikrinančią jubiliejaus minėjimo programos rengimo, įgyvendinimo ir įvertinimo procesus.

14. Lietuva 2003 metais šventė Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo 750 metų jubiliejų, 2009 metais minėjo Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetį, 2018 metais – Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, tačiau iki šiol nėra kokybiškos, tvarios tokių sukakčių minėjimo programų planavimo ir įgyvendinimo sistemos, nėra sukurto modelio, kuris, priėmus sprendimą pagal specialią valstybės programą nacionaliniu ar tarptautiniu mastu minėti svarbiausias sukaktis, veiktų kaip aiškus, atviras, optimalus ir darnus mechanizmas.

15. Artėja 2025 metai, kai bus švenčiamos Lietuvos genijaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-osios gimimo metinės. Šio pasaulyje labiausiai žinomo Lietuvos kultūros kūrėjo sukaktis yra akstinas ne tik pradėti rengti M. K. Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimo programą ir jos priemonių įgyvendinimo planą, bet ir sukurti bendrą, tvarų valstybės, jos reikšmingiausių įvykių ir kūrėjų svarbiausių sukakčių minėjimo organizavimo modelį.

16. M. K. Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimą Lietuva turi panaudoti ne tik pačiam genijui ir jo kūriniais atskleisti, bet ir Lietuvos kultūrinėms, kūrybinėms galioms pristatyti pasaulyje.

17. Teisės aktais turi būti sukurtas ir įteisintas aiškus, tvarus, optimalus, finansiškai pagrįstas Lietuvos valstybės ir jos kūrėjų svarbiausių sukakčių minėjimo nacionaliniu ir tarptautiniu mastu

organizavimo modelis, kuris užtikrintų kokybišką, sklandų, darnų ir nuoseklų tokių sukakčių minėjimo programų ir priemonių planų rengimo, koordinavimo ir įgyvendinimo procesą.
